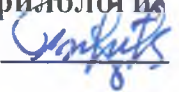
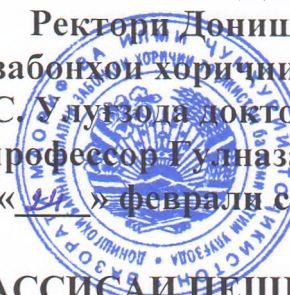

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи
С. Улугзода доктори илмҳои филологӣ,
профессор Гулназарзода Ж. Б.
«» февралӣ соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ НЕШБАР

ба диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол дар мавзуи «Соинуддини Хучандӣ ва хусусиятҳои ғоявию бадеии осори адабии ӯ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ, аз рӯйи ихтисоси 10.01.00 – Адабиётшиносӣ (10.01.01 – Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ).

Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илм. Диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол дар мавзуи «Соинуддини Хучандӣ ва хусусиятҳои ғоявию бадеии осори адабии ӯ» ба банди 5-уми бахши «Соҳаи таҳқиқот»- и шиносномаи ихтисоси 10.01.00 – Адабиётшиносӣ (10.01.01 – Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) мувофиқат мекунад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Бо ба даст овардани истиклоли комили сиёсӣ ва дар ин замина расидан ба истиклоли илмӣ ва фарҳангӣ олимону донишмандони тоҷик тавонистанд ба омӯзиши васеи рӯзгору осори намояндагони илму адабамон рӯй оранд, ки фарҳангу маънавиёти моро дар арсаи ҷаҳон муаррифгар ҳастанд. Яке аз чунин донишмандони илму адаби тоҷик Соинуддин Алӣ ибни Муҳаммад Хучандии Исфahонӣ мебошад, ки аз зумраи олимони ва нависандагони шуҳратёри Оли Хучанди Исфahон дар асрҳои миёна маҳсуб меёбад. Шиносоӣ ва огоҳии камтар доштани ҷомеаи фарҳангии мо - тоҷикону форсизабонон аз ин намояндаи пурмаҳсули илму адаби хонадони Оли Хучанди Исфahон боис гардидааст, ки диссертант интихоби мавзуи мавриди назарро муҳим ва зарур шуморида ба риштаи таҳқиқ бикашад. Мусаллам аст, ки Соинуддини Хучандӣ ҳам дар наср ва ҳам дар назм эҷод кардааст, аммо осори мансури Соинуддини Хучандӣ нисбат ба осори назмӣ ӯ бартарӣ дошта, таҳлил ва таҷзияи ин навъи осор, таснифоту хусусиятҳои жанрӣ, сарчашмаҳои фикрӣ, паҳлуҳои ғоявию бадеӣ, мухтассоти сабкӣ ва кашфи маҳорати суҳанофарии ин нависандаи соҳибмактаб дорои аҳаммияти хос мебошад.

Ғайр аз ин, то ба имрӯз панҷоҳу ду рисолаву китобҳои алоҳидаи дар мавзуоти гуногун таълифнамудаи Соинуддини Хучандӣ бо забонҳои форсии тоҷикӣ ва арабӣ шинохта шудааст, ки аз назари теъдод афзун буда, далели дониши фарох, тафаккур ва табаххури баланди эҷодии ӯ мебошад. Матолиби

дар боло зикргардида аҳаммият, зарурати интихоб ва муобрамияти мавзуи диссертатсияро равшан менамоянд.

Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Диссертант дар така бо адабиёти назариявӣ ва сарчашмаҳои илмиву адабӣ мавзуи таҳқиқоти мавриди назарро арзёбӣ намудааст. Метавон гуфт, ки гузоришҳои илмӣ ва хулосаву пешниҳодоти ба даст овардаи муаллиф дар раванди таълиму тадриси таърихи адабиёти тоҷик, сарчашмашиносӣ, матншиносӣ, нусхашиносӣ, робитаҳои адабӣ, сабкшиносӣ, назарияи наср ва ғайра дорои аҳамият мебошад. Илова бар ин, дар маърузаҳо ва мақолоти илмӣ таълифнамудаи диссертант муҳимтарин масъалаҳои мавзуи таҳқиқ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Навгонии илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда. Диссертатсияи илмӣ Мирзозода Садриддин Хол дар мавзуи «Соинуддини Хучандӣ ва хусусиятҳои ғоявию бадеии осори адабии ӯ» дар адабиётшиносии замони истиқлол нахустин пажӯҳиши ҷомеъ вобаста ба масъалаҳои шинохти рӯзгор ва паҳлуҳои мухталифи осори мансури яке аз ҷеҳраҳои ҳанӯз камшинохтаи хонадони Оли Хучанди Исфаҳон дар асрҳои XIV-XV маҳсуб меёбад.

Дар диссертатсияи мавриди назар бори аввал нақши донишмандони тоҷик дар рушди забону адабиёти форсии тоҷикӣ дар мисоли Соинуддини Хучандӣ, баррасӣ ва омӯзиши нусхаҳои хаттии осор, ҷойгоҳи ӯ дар таълифи осори мансур, усули корбурди пораҳои манзум дар осори мансур ва монанди инҳо мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст, ки навгонии илмӣ диссертатсия ба шумор меравад. Афзун бар ин, навгонии диссертатсия боз дар он аст, ки муаллиф бори аввал вижагиҳои адабию ҳунари ва сабкии насри Соинуддини Хучандиро мушаххас намуда, насри адибро насри мутакаллиф унвон мекунад ва нақши ӯро дар таҳаввули ин навъи наср муайян менамояд.

Аҳаммияти илмӣ ва амалии натиҷаҳои таҳқиқотро аз он иборат дониш мумкин аст, ки натиҷаҳои илмӣ бадастовардаи Мирзозода Садриддин Хол дар таҳқиқи масъалаҳои назарии насри бадеӣ ва илмӣ марбут ба давраи пажӯҳиш ва дигар давраҳои адабиёти мо ёрӣ мерасонад. Ғайр аз ин, таҷрибаҳои илмӣ ва нақду баррасиҳои муаллифро метавон дар таҳқиқи паҳлуҳои дигари рӯзгору осори Соинуддини Хучандӣ ба кор бурд.

Аҳаммияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки маводи фароҳамомада, хулоса ва натиҷагирии илмӣ муаллиф дар ҷараёни таълифи китобҳои дарсии таърихи адабиёти форсии тоҷикӣ, матншиносӣ, назарияи наср, нақди адабӣ, тадриси курсу семинарҳои махсус доир ба наср ва навъҳои

он, таълифи рисолаҳои номзадӣ, доктории дараҷаи PhD, магистрӣ ва рисолаҳои хатм дар факултетҳои равияи филологӣ ёрии амалӣ расонида метавонад.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Натиҷаҳои аз таҳқиқи мавзӯ ба даст омадаро метавон чихати баррасии густардаи масъалаҳои сабки осори мансури адабиёти классикӣ, баҳусус, вижагиҳои ғоявию бадеии насри Соинуддини Хучандӣ истифода кард. Хулосаҳо ва тавсияҳои илмии диссертатсия барои таҳқиқи паҳлуҳои тозаии ин равияи омӯзиш роҳро ҳамвор месозад.

Саҳми шахсии докталаб дар ҳалли масъалаҳои илмӣ ё коркарди проблемаи илмии бо арзёбии аҳамияти он. Масъалагузориҳо ва баррасиҳои мушаххаси илмӣ, зикри муҳимияти мавзӯи таҳқиқ, масоили мавриди назари диссертант, навгониҳо ва сарчашмаҳои пажӯҳиш, аҳамияти назарию амалии он, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, хулосаю натиҷагириҳои илмии диссертант ба таври куллӣ, саҳми шахсии ўро бозтоб менамоянд. Илова бар ин, омӯзиши диду назарҳои муҳаққиқони ватанию хориҷӣ дар робита ба мавзӯи мавриди таҳқиқ, баҳсу таҳлилҳои бомаврид, пешниҳоди дидгоҳҳои мухталиф, наشري мақолаҳои илмӣ, монография ва маърузаю гузоришҳои илмӣ дар робита ба мавзӯи таҳқиқро метавон саҳми шахсии диссертант донист. Дар баробари ин, саҳми боризи диссертантро ширкату суҳанрониҳо дар маҳфилу конференсияҳои илмӣ ва интишороти ў доир ба мавзӯи диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон низ собит менамоянд.

Мирзозода Садриддин Хол масъалаҳои зиёдеро ба монанди муайян намудани теъдоди асарҳои таълифнамудаи нависанда, ҷойгоҳи ў дар адабиёти асрҳои XIV-XV, саҳми Соинуддини Хучандӣ дар рушду таҳаввули адабиёти давр, таркиби жанрии осор, хусусиятҳои шакливу мундариҷавӣ, вижагиҳои сабку баён, ҳунари нигорандагӣ, диди бадеии ў ва ғайра мавриди пажӯҳиш қарор додааст, ки баёнгари саҳми шахсии ў дар ҳалли масъалаҳои зикргардидаи илмӣ мебошанд. Ҳамзамон, авзои сиёсӣ-иҷтимоӣ ва илмию адабии замони адиб дар асоси сарчашмаҳои боэътимоди адабиву таърихӣ ва адабиёти илмии мавҷуд баррасӣ гардидааст. Таъкид намудан зарур аст, ки дар диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол тамоми ҷанбаҳои эҷодии адиб мавриди омӯзишу баррасии густарда қарор гирифтааст.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшаванда. Муҳтавои асосии диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол ва натиҷагириҳои

илмии ӯ дар 51 мақолаи илмӣ дарҷ гардидааст, ки аз шумораи зикргардида 22 номгӯи он дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидааст.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Рӯзгор ва осори илмию адабии Соинуддин Алӣ ибни Муҳаммад Хучандии Исфаҳонӣ, ки дар диссертатсия мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст, баёнгари он аст, ки таҳқиқи мазкур ба таври зарурӣ анҷом пазируфта, бахши асосии он хангоми шарҳу баёни ҷанбаҳои адабиву бадеии таълифоти насрии адиб ва таъйини мақоми ӯ дар як марҳалаи муҳимми таҳаввули назму наср маводи қобили мулоҳиза аст. Дар маҷмӯъ, омӯзиши рӯзгору осори насрии Соинуддин Алӣ ибни Муҳаммад Хучандии Исфаҳонӣ, нақши ӯ дар эҷоди анвои гуногуни адабӣ, вижагиҳои ғоявию бадеии каломии ҳунарии адиб, рушду камолоти эҷодӣ, шахсияти адабӣ ва ҷойгоҳаш дар таърихи адабиёти форсу тоҷики асрҳои XIV-XV аҳаммияти махсусро доро мебошад.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол аз муқаддима, 5 боб, 17 ҷисм, 13 ҷисмҷисм, хулоса, замина, қитъаҳои ба тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натоҷи таҳқиқот иборат мебошад.

Дар муқаддимаи диссертатсия муқаддимаи мавзӯи таҳқиқ, дараҷаи омӯзиши он, робитаи таҳқиқот бо барномаҳои илмӣ, мақсаду вазифаи таҳқиқ, объект ва предмети таҳқиқ, асосҳои методологӣ ва сарчашмаҳои он, равишҳо ва нағзҳои таҳқиқ, нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назарӣ амалии таҳқиқ, сатҳи шахсии доғаллаби дараҷаи илмӣ, тасвиби амалии натиҷаҳои таҳқиқ ва ғайра муфасссал нишон дода шудааст.

Боби аввали диссертатсия, ки «**Авзои сиёсӣ-иҷтимоӣ ва адабии асри Соинуддини Хучандӣ**» номгузорӣ шудааст, се ҷисмро дар бар мегирад. Ҷисми аввал «**Вазъи сиёсӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангӣ**» унвон гирифта, дар он бар мабноси сарчашмаҳои муътамади таърихиву адабӣ замони зиндагии Соинуддини Хучандӣ аз назари сиёсӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангӣ баррасӣ гардидааст. Ҷисми дуюми боби мазкур «**Илм ва адабиёт**» унвон дорад, ки дар ин ҷисм диссертант аз се шохаи илми роҷи замони суҳанвар - илмҳои ақлӣ, нақлӣ ва адабӣ ном мебарад ва бархурдории Соинуддини Хучандиро аз улуми мазкур таъкид менамояд. Баррасии муҳтавои баъзе аз осори назарӣ-адабӣ низ дар ин ҷисм сурат гирифтааст, ки бисёр бамаврид мебошад. Ҷисми сеюми боби якуми диссертатсия «**Ҷараёнҳои фикрӣ**» номгузорӣ шуда, диссертант равандҳои фикрии дар замони мавриди баҳс мавҷудбударо ба монанди ҳуруфия, нақшбандия ва тасаввуф таъкид менамояд. Дар идома таъсири ин фирқаҳоро ба адабиёти давр баррасӣ карда, баҳсҳоеро дар

иртибот бо Соинуддини Хучандӣ ва чараёнҳои фикрии замони ӯ ба миён меорад, ки ҷолиби диққат мебошанд.

Боби дууми диссертатсия **«Зиндагиномаи Соинуддини Хучандӣ»** унвон ёфта, фарогири ҷаҳор фасл мебошад. Фасли аввал **«Хонадони Хучандӣ дар Исфажон»** ном дошта, диссертант нахуст дар таъа бо осори пажуҳишӣ, сарчашмаҳои илмӣ ва осори ҳуди шоир нақши сулолаи Хучандиёни Исфажонро дар риояи аркони давлат ва рушди илму адабиёт мушаххас месозад. Муҳаққиқ доир ба теъдоди намояндагони илму адаби Оли Хучанди Исфажон ва нисбаи “Турка” доштани баъзе аз онҳо баҳс орошта, андешаи Забеҳуллоҳи Сафоро дар мавриди «дар оғоз туркзабон будани» хонадони Хучанд аз ҳақиқат дур медонад. Фасли дууми боби дуум **«Шарҳи ҳоли Соинуддини Хучандӣ»** номгузорӣ шуда, сухани диссертант аз зерфасли якуми ин фасл- **«Ном, лақаб ва кунияи нависанда»** оғоз мешавад. Дар ин зерфасл номи аслӣ, кунияи адиб, лақабу унвонҳои ифтихорӣ, таҳаллус ва мухтасари зиндагиномаву осори адабии ӯ матраҳ шудааст. Дар зерфасли дууми боби мавриди назар диссертант баҳси таваллуд, хонавода, мусофират, аҳволи иҷтимоӣ, таъйид ва ғайраро баён сохтааст, ки натиҷаҳои бадастовардаи ӯ дорои арзиши илмӣ мебошанд. **«Манзилати иҷтимоӣ»** фасли сеюми боби дуум ба шумор меравад, ки дар он арзёбии ҷойгоҳи Соинуддини Хучандӣ ҳамчун олим ва нависанда, андешаи шогирдону пайравон нисбат ба ӯ ва баёни воқеаву воқароҳои дар ҳаёт таҷрибанамудааш сурат гирифтааст.

Боби сеюми диссертатсия **«Таснифоти жанрӣ ва мероси илмию адабии Соинуддини Хучандӣ»** унвон дорад ва аз ду фасл иборат аст. Дар фасли якум – **«Нусхаҳои хаттии осори Соинуддини Хучандӣ»** диссертант дар бораи аз 52 китобу рисола иборат будани осори насрии Соинуддин сухан ронда, маҳфуз будани зиёда аз дусад панҷоҳ нусхаи асарҳои ӯро дар ганҷинаҳои хаттии дунё таъйид менамояд. Сипас, қадимтарини онҳоро муаррифӣ намуда, масъалаи хангоми таҳия кардани матни илмӣ-интиқодии осори Соинуддини Хучандӣ қобили истифода будани ин нусхаро таъкид месозад. Фасли дууми боби сеюми диссертатсия **«Мухтассоти жанрии насри Соинуддини Хучандӣ»** ном дорад, ки ин фасл аз ҷаҳор зерфасл иборат мебошад. Дар зерфасли якум номаҳои Соинуддини Хучандӣ аз назари мухтаво баррасӣ шуда, дорои бадеият ва андешаҳои ахлоқию ирфонӣ будани онҳо зикр мегардад. **«Ёддошт»** ҳамчун жанри махсуси ҷинси ҳамоса унвони зерфасли дууми боби сеюм буда, диссертант китоби «Нафсат-ул-масдур»-и Соинуддини Хучандиро аз назари сохт ва таркиб асари ёддошти ҳисобидааст.

Ба андешаи муҳаққиқ, муаллиф бо истифода аз ин жанр ҳодисаву воқеоти замон ва мӯҷароҳои зиндагиашро ба қалам додааст, ки дорои аҳаммияти таърихӣ ва бадеӣ ҳастанд. **«Мунозара»** зерфасли сеюм ва **«Шарҳномаҳо»** зерфасли чаҳоруми боби мавриди назар мебошанд. Бо чунин номҳо соҳиби таълифот будани Соинуддини Хучандӣ аз мутанаввеъ будани осораи дарак медиҳад, ки диссертант доир ба вижагиҳои ин навъҳои адабӣ андешаҳои судманд баён намудааст. Фасли сеюми боби сеюми диссертатсия **«Табақабандии забонӣ ва мавзӯии осори Соинуддини Хучандӣ»** номгузорӣ шуда, фарогири зерфаслҳои **«Насри тоҷикӣ-форсӣ»** ва **«Осори мансури арабӣ»** мебошад. Дар зерфасли аввал диссертант баъзе иштибоҳотро, ки дар таъйин намудани шумораи асарҳои насрии Соинуддин аз ҷониби муҳаққиқони ҳаёт ва эҷодиёти нависанда мушоҳида кардааст, баррасӣ намуда, илова бар ин, осори ба ӯ нисбатдодашударо низ муайян ва мушаххас менамояд. Дар зерфасли дуюм осори насрии ба забони арабӣ навиштаи муаллиф муаррифӣ гардидааст, ки бино ба таъкиди муҳаққиқ ин кӯшиши нахустин дар ин замина мебошад. Дар фасли чоруми боби сеюм - **«Ашъори Соинуддини Хучандӣ ва вижагиҳои адабиву мавзӯии он»** аз ҷониби диссертант теъдоди жанрҳо аз рӯи дастхати осори адиб тасниф гардидааст. Ғайр аз ин, рисолаиғор аз тазкираҳое, ки осори манзуми адиб дар онҳо оварда шудааст, ном мебарад. Баъди баррасии алоҳидаи жанрӣ диссертант ба ин натиҷа мерасад, ки Соинуддини Хучандӣ дар эҷоди шеър низ дорои завқ ва таъби равон будааст.

Боби чаҳорум **«Сарчашмаҳои фикрӣ ва маърифатии осори Соинуддини Хучандӣ»** ном дошта, шомили чаҳор фасл аст. Фасли якуми ин боб **«Назариёти илмӣ ва динӣ»** номгузорӣ шуда, дар фасли мавриди назар асарҳои мазҳабӣ-ирфонӣ, сарчашмаҳои фикрӣ ва дигар масъалаҳои меҳварии эътиқодоти Соинуддини Хучандӣ таҳқиқ гардидааст. Унвони фасли дуюми боби чаҳорум **«Ирфон ва тасаввуф»** буда, диссертант дар ин фасл ба ин чараёнҳо иртибот доштани низоми фикрии суҳанварро мушаххас менамояд. **«Фалсафа»** фасли сеюми боби чаҳорум аст, ки диссертант онро яке сарчашмаҳои дигари андешаи олим доништа, далелу бурҳонро дар роҳи расидан ба ваҳдати вучуд зарур меҳисобад. Андеша ва ақидаҳои ҳуруфӣ Соинуддин дар фасли поёнии боби чаҳорум, ки **«Ҳуруф ва эҳсоъ»** ном гирифтааст, мавриди пажӯҳиш қарор мегирад.

Боби панҷуми диссертатсия - **«Сабки осори мансури Соинуддини Хучандӣ»** дорои се фаслу панҷ зерфасл мебошад. Фасли якуми боби панҷум **«Вижагиҳои луғавӣ»** ном дошта, дар ин фасл ҷанбаҳои луғавӣ, вижагиҳои

забону баёни осор, тарзу равишҳои ифодаи матлаб ва ғайра баррасӣ гардидааст. **«Сохторҳои дастурии забон»** унвони фасли дуҷуми боби панҷум буда, дар ин фасл паҳлуҳои сарфию нахвии каломи нависанда дар робита бо қонуниятҳои забони форсии тоҷикӣ ва арабӣ арзёбӣ шудааст. Унвони фасли сеюми боби панҷум **«Мухтассоти ҳунарий»** ном дошта, зерфаслҳои **«Шеваҳои корбурди санооти адабӣ»**, **«Усулҳои истифода аз оёғу ҳадис»**, **«Рамзпардозӣ ва корбурди ҳикоеӣ тамсилӣ»**, **«Равишҳои истифода аз ашъори тоҷикӣ-форсӣ ва арабӣ»**, **«Корбурди ашъори Саноиӣ Ғазнавӣ ва Камолуддини Хучандӣ»**-ро дар бар гирифтааст. Диссертант дар тақия бо дидгоҳи назарияпардозон ба омӯзиши масъалаҳои матраҳшуда пардохта, ҳунари нигорандагии нависандаро тавассути арзёбии ин масоил ошкор намудааст. Маълум мегардад, ки дар осори Соинуддини Хучандӣ корбурди густурдаи орояҳои бадеӣ, аз ҷумла ташбеҳ ва тавсиф, тазоду муқобала, талмех ва анвои он, маҷоз, киноя, сачъу мувозана, таҷнис ва анвои он, ҳамчунин такрор ва усули суолу ҷавоб ба таври назаррас мушоҳида мегарданд. Ин унсурҳои бадеӣ дар ҳамбастагии маъноӣ ва сохтории матн нақши муҳим бозида, ба ғановати забонӣ, таъсиргузориҳои услубӣ ва тақвияти мазмуни ғоявии он мусоидат менамоянд. Диссертант ба ин хулоса мерасад, ки ҳамохангии таркибу иборот, устувории баён, дақиқии сохторҳои дастурӣ ва корбурди таъбирҳои навро аз ҷумлаи вижагиҳои барҷастаи осори ин нависандаи тавоно шуморидан дуруст аст.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Хулоса ва натиҷагирҳои диссертант дар 20 банд оварда шудаанд, ки натиҷаи кӯшишҳо ва баррасиҳои амиқи илмӣ мебошанд. Диссертатсияи мавриди назар, дар маҷмӯъ, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба барасмиятдарории диссертатсия мутобиқат менамояд.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ доғталаб бо дараҷаи илмӣ. Диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол дар мавзӯи «Соинуддини Хучандӣ ва хусусиятҳои ғоявию бадеии осори адабии ӯ» ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30 июни соли 2021, тахти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дараҷаи дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ, аз рӯйи ихтисоси 10.01.00-Адабиётшиносӣ (10.01.01- Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) сазовор мебошад. Таҳқиқи диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад, ки дар он бевосита масъалаҳои муҳимми

адабиётшиносӣ ба монанди хусусиятҳои адабиву бадеии осори насрӣ, ҷанбаҳои ҳунарий, забону сабк, шаклу мундариҷа ва ғайра мавриди таҳлил ва таҷзия қарор гирифтааст.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар баробари дастовардҳои назаррас ва арзиши илмии диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол баъзе нуқсонҳои ҷузъӣ ба мушоҳида мерасанд, ки ислоҳи онҳо ҳусни корро афзун менамояд:

1. Масъалаи таъсирпазирӣ ва таъсиргузорӣ муфасссалтар таҳқиқ нашудааст. Ҷанбаи таҳлили муқоисавӣ бо намоёндагони барҷастаи мактаби адабии давр дар сатҳи сабк ва ҷаҳонбинӣ имкон дошт ба таври густарда анҷом дода шавад.

2. Дар диссертатсия номҳои муҳаққиқони хориҷию ватанӣ ба монанди Абдулхусайни Зарринқуб, Забеҳуллоҳи Сафо, Расул Ҳодизода дар як шакл зикр нагардида, дар шаклҳои А. Зарринқуб, З. Сафо, Сафо, Р. Ҳодизода, Расулхон Ҳодизода низ оварда шудааст.

3. Дар саҳифаи 209-уми диссертатсия вазни ғазал ҳазаҷи мусаддаси макфуфи максур нишон дода шудааст, ки ғалат аст, зеро вазни дурусти он ҳазаҷи мусаддаси максур мебошад.

4. Дар саҳифаи 206-уми диссертатсия сарчашмаи шӯҳиди шеърӣ нишон дода нашудааст.

5. Дар баъзе саҳифаҳои диссертатсия (13, 14, 25, 43, 51, 86, 108, 116, ва 118 ғалатҳои имлоӣ, дар саҳифаҳои 15, 19, 54, 92, 96, 238 ғалатҳои аломатҳои китобатӣ ба назар расид.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Мирзозода Садриддин Хол бо мубрамияти мавзӯ, навгониҳои илмӣ, арзиши амалию назарӣ ва умқи вусъати пажӯҳиши мавзӯ ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти илмӣ дараҷаи доктори илмҳои филологӣ, аз рӯйи ихтисоси 10.01.00- Адабиётшиносӣ (10.01.01- Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) сазовор аст.

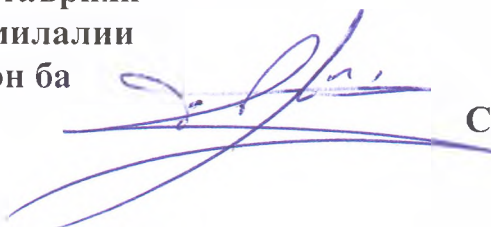
Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-уми Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, таҳти № 267 тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод мешавад. Тақриз аз ҷониби доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи адабиёти факултети филология ва рӯзманигории Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Давлатбеков Лоло Мирзоевич омода гардида, дар ҷаласаи кафедраи

мазкур санаи 24-уми феввали соли 2026 муҳокима ва тасдиқ шудааст. Дар
чаласаи кафедра иштирок доштанд: 16 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор –
16 нафар, зид – «нест», бетараф – «нест».

Суратчаласаи № 7, аз 24. 02. 2026.

Раиси чаласа:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
мудир кафедраи назария ва таърихи
адабиёти Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба
номи Сотим Улуғзода

Салими Хатлонӣ

Эксперт:

доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи назария ва таърихи адабиёти
Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба
номи Сотим Улуғзода

Давлатбеков Лоло
Мирзоевич

Котиби илмӣ чаласа:

номзади илмҳои филологӣ, дотсенти
кафедраи назария ва таърихи адабиёти
Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба
номи Сотим Улуғзода

Боев Шавкат
Элмуродович

Имзоҳои С. Хатлонӣ, Л. М. Давлатбеков ва Ш. Э. Боевро
тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба
номи Сотим Улуғзода

Юсупова Бибиҷон
Ғаниҷоновна

Суроғай муассисаи пешбар:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

шаҳри Душанбе, кӯчаи Ф. Муҳаммадиев, 17/6.

Телефон: +992-37) 2325029; 2325000; факс: +992372325003.

E-mail: rectorat/dbzkht.tj@mail.ru

«24» феввали соли 2026.